

RES IUDICATA

Bírák a Társadalmi Tudatosságért Egyesület

2471 Baracska, Széchenyi utca 168.

Adószám: 19290405-2-07 web: www.resiudicata.hu

Email: resiudicataegyesulet@gmail.com

Tel: +36703789089; +36703185875; +36302640629

Vélemény az Alaptörvény 17. módosításával a bírósági szervezetrendszerrel érintő kérdésekről

Az Alaptörvény 17. módosítása lehetővé teszi, hogy az Országos Bírósági Hivatal (OBH) elnökének és a Kúria elnökének megbízatása bírói kezdeményezésre visszahívással szűnjön meg.

Mindenekelőtt hangsúlyozzuk, hogy a visszahívás bevezetésének vannak előnyei és hátrányai. Alapvetően egyetértünk azzal, hogy a bírák részt vehessenek a vezetők kiválasztásának vagy visszahívásának folyamatában, azonban a jogbiztonság elve megköveteli, hogy mind a visszahívási, mind a kiválasztási eljárás kizárólag a jövőre nézve kerüljön bevezetésre olyan pontos részletszabályok kidolgozását követően, amelyek megfelelő garanciákat biztosítanak minden szereplő számára. Pontos meghatározott részletszabályok nélkül ugyanis vissza lehet élni a lehetőséggel, ugyanis, ha a beosztott bírók bármikor visszahívhatnának egy vezetőt, az állandó instabilitást okozhat, napi konfliktusokhoz vezethet, esetleg a visszahívás és a jelölés lojalitási kérdéssé válhat.

Véleményünk szerint egy tisztséget az vonhat vissza, aki az elnököt megválasztotta. Jelen esetben a Kúria elnökét, mint közjogi méltóságot és az OBH elnökét is a korábbi országgyűlés választotta, a bírák nem vettek részt a kiválasztási eljárásban - leszámítva az Országos Bírói Tanács (OBT) véleményét. Ugyanakkor a módosítás azonban egy „bizalmatlansági indítvány” kezdeményezésének a lehetőségét adná azoknak a bírácoknak a kezébe, akik ilyen joggal eddig nem rendelkeztek.

A bírósági vezetők bírói kar általi visszahívásának kérdése alapvető feszültségben áll a bírói ethosszal. A bírói hivatás lényege a függetlenség, a pártatlanság és a törvényeknek való alárendeltség, míg a visszahívhatóság mechanizmusa politikai vagy érdekvédelmi logikát visz a rendszerbe, az országgyűlés helyett a bírácoknak kellene szakmai és egyben - a korábbi megválasztásra tekintettel - politikai ítéletet is alkotniuk, miközben tartózkodniuk kell minden politikai megnyilvánulástól.

A visszahívás jelenlegi tervezete azért is aggályos, mert ha a bírósági vezető elmozdíthatóvá válik a bírácok által, döntéseit nem a szakmai maximum, hanem a kollégák felé való megfelelési kényszer fogja irányítani. A bírósági igazgatáshoz tartozik a bírácok ellenőrzése vagy a határidők számonkérése (különösképp az általunk többször kritizált vagyoni elégtétel kapcsán), adott esetben fegyelmi eljárás kezdeményezése. Ha a felelősségre vont bírácok által el nem fogadott igazgatási intézkedés miatt válaszul visszahívási eljárást indíthatnak, a vezetői ellenőrzés etikai alapja és lehetősége szűnik meg.

A visszahívási kampányok emellett elkerülhetetlenül belső koalíciókhoz és lobbizáshoz vezetnek. Ez a fajta belső politizálás élesen szemben áll a bírói ethosz azon parancsával, hogy a bírácok maradjon távol a politikai típusú csatározásoktól, melybe akár egy bírósági vezetői kinevezés is beletartozhat átvitt és tágabb értelemben. Ha a bíróság belső vezetése instabillá

válí, az végső soron kihat az állampolgárok ügyeinek időszerű intézésére és a szakmaiságra is. A nyilvános belső viták, a bizalmatlansági indítványok végső soron aláássák az igazságszolgáltatásba vetett társadalmi bizalmat is.

A politikai térbe helyezésem túl morális kockázatot is jelent a visszahívás kérdése, amennyiben egy szakmailag kiváló, de szigorú vezetőt elmozdíthatna egy olyan többség, amely egy lazább ellenőrzésben érdekelt.

Ugyanakkor a jogállamiság aktív védelmével kapcsolatban azonban azt is hangsúlyozni kell, hogy ha a bírónak nincs eszközük fellépni a rossz vezetés ellen, az a morális passzivitást és a megalkuvást erősíti a szervezetben. Ha a bírók kénytelenek egy számukra elfogadhatatlan, szakmailag vezető utasításait követni, az belső apátiához és a bírói hivatástudat kiüresedéséhez vezet, ezzel pedig az egész bíróság tekintélye sérül.

Jóllehet a bírói kar visszahívási joga megvédi a bírót a politikai motivációjú belső nyomásgyakorlástól, hiszen a bírósági vezető kezében olyan eszközök vannak, mint az ügyelosztási rend módosítása, a jutalmazás, a bíróvizsgálat vagy az előmenetel kérdése, a visszahívás joga mégis a fentiekben kifejtettek szerint aggályos.

Összességében hangsúlyozzuk, hogy egy jövőre vonatkozó, megfelelő garanciákkal szabályozott eljárási rendet elfogadhatónak tartunk azzal, hogy a függetlenség és az elszámoltathatóság közötti egyensúlyt fenn kell tartani, senkinek sem lehet felelősség nélkül eljárni, sem a vezetőknek, sem a bírónak. Ugyanakkor a bírák döntéseire sem vetülhet politikai vagy társadalmi nyomás, mert az a jogállamiság gyengüléséhez vezet.

A módosítással kapcsolatban szeretnénk megismételni az általunk több alkalommal megfogalmazott véleményt, hogy a bírói öngazgatási szerveknek, különösen az Országos Bírói Tanácsnak a hatásköreit és jogköreit erősíteni kell, valódi kontroll-jogosítványokkal kell rendelkeznie, hiszen a testület feladata éppen az lenne, hogy ellensúlyozza a végrehajtó és törvényhozó hatalom befolyását. A bírói függetlenség intézményi biztosítékai – különösen a bírói tanácsok önállósága – az igazságszolgáltatás legitim működésének nélkülözhetetlen előfeltételei, a függetlenség nemcsak az egyesbírók személyes garanciáin múlik, hanem az intézményi kereteken is. Álláspontunk szerint a bírói státuszt érintő egyszemélyi vezetői hatáskörök egy részének (pl. fegyelmi eljárás megindításának, a bírói munka értékelésének) a kontrollja, a szolgálati bíróságok megerősítése, illetve a központi igazgatási hatásköröknek az Országos Bírói Tanácshoz telepítése gyorsan és költséghatékonyan javítana a nyomásgyakorlás lehetőségével kapcsolatban felmerülő, az Európai Bizottság minden évben elkészített jogállami jelentésében is feltárt, illetve a rejtve maradt problémák jelentős részén egyaránt, valamint a jövőre nézve is erősítheti a bírói függetlenség belső dimenziójának a garanciáit. Ezért sem tartjuk támogathatónak, hogy egy jelenleg fennálló, de nem hatékony, 268 fős, ezen belül 36 bíróból álló szervezet, azaz az OBH léte továbbra is az Alaptörvényben kerüljön rögzítésre, ezáltal megerősítve annak szerepét, miközben a módosítás a bírói öngazgatás számára továbbra is csak felügyeleti jogkört biztosít. Ebből kifolyólag az OBH egyszemélyes vezetése helyett akár egy több szervezetből álló, az OBH alá szervezett hivatal felállítása az uniós elvárásoknak is megfelelőbb és költséghatékonyabb lenne.

Aggályosnak tartjuk továbbá, hogy a Kúria elnöke továbbra is az OBH tagja maradna ex officio. Az egyenlő képviselést jobban biztosítaná, ha a legfelsőbb bírósági szintet is a kollégák által megválasztott kúriai bíró képviselné, ugyanis a Kúria bírái elektorok lehetnek, de választott

képviselőikkel már nem rendelkeznek. Ebből következik továbbá, hogy fontos lenne általános jelleggel garantálni a bírósági vezetői pozíció és az OBT-tagság összeférhetetlenségét is.

Budapest.2026. június 24.

A Res Iudicata Bírói Egyesület Elnöksége:

dr. Hirtling Ibolya bíró

dr. Madarasi Anna bíró

dr. Tóth-Lakos Fruzsina Anna tanácselnök bíró